

PARKAS VAR I FRANKRIKE I 2019!

PARKAS : "Building trust to environmental policy as catalyst for a green transition".

Forskningsprosjekt om forvaltningen av naturområder og tilliten til politiske beslutninger, finansiert av Norges Forskningsråd over fire år (2018-2021) som en del av MILJØFORSK miljøforskningsprogram.

Dalen Valjouffrey, og stigning mot refuge de Font Turbat (turistfjellhytte) i Écrins nasjonalpark (foto: NIKU).

PARKAS forskergruppen var i Frankrike i høst for å lære av deres erfaringer med forvaltning av store verneområder.

Norge og Frankrike bruker både like og ulike modeller og metoder i forvaltningen av sine store verneområder. Hovedmålet med studieturen var å forstå hvordan forvaltningen gjøres i nasjonale og regionale parker i Frankrike og sammenligne norske og franske forvaltningssystemer.

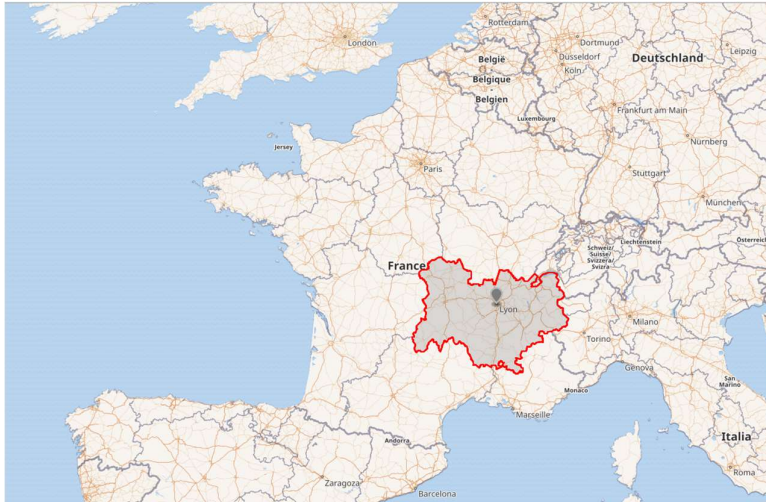
PARKAS besøkte regionen Auvergne Rhône-Alpes, i perioden 14.-18. oktober 2019.

NASJONAL- OG REGIONALPARKER I VID FORSTAND

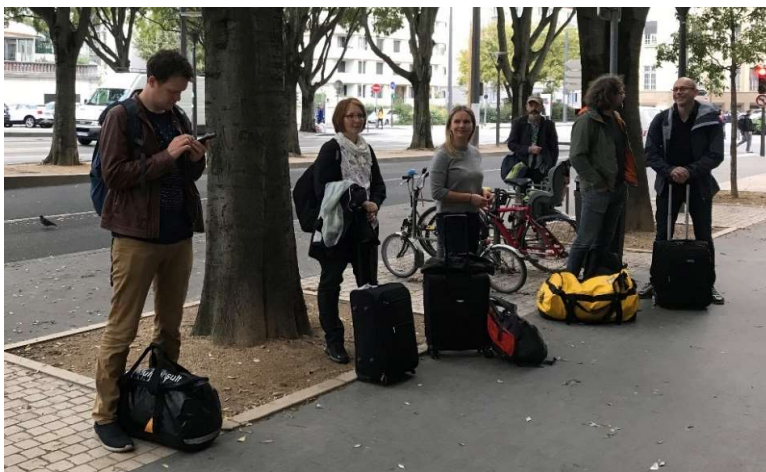
For å oppnå et høyt kunnskapsutbytte og stor grad av innsikt i ulike problemstillinger, valgte PARKAS-gruppen å besøke to områder. Halv parten av forskergruppen ble sendt til Auvergne (vulkanområde i sentral Frankrike), mens den andre halvdelten dro til Alpene (høyfjellsområde i Sør-Øst Frankrike langs grensen mot Italia og Sveits).

- Gruppe 1 (Auvergne): Knut Fageraas (NINA), Nils Aage Hafsal (NIKU) og Marianne Karlsson (NIVA). Yves Michelin (PARKAS' internasjonale partner, VetAgro Sup) var guide og tolk.
- Gruppe 2 (Alpene): Bolette Bele (NIBIO), Bjørn Egil Flø (NIBIO), Torgrim S. Guttormsen (NIKU) og Véronique K. Simon Nielsen (NIKU). Véronique var guide og tolk.

I Auvergne lærte forskergruppen om den franske regionalparks forvaltningsmodell (i.e. Volcans d'Auvergne regionalpark). I Alpene lærte forskergruppen om den franske nasjonalparks forvaltningsmodell (i.e. Écrins nasjonalpark). Siste dag, 18. oktober ble de to gruppene gjenforent i Lyon, i et fellesmøte på direktoratet for miljø, plan og bolig (DREAL, regionalt kontor).

Kart av Frankrike som viser region **Auvergne Rhône-Alpes** (wikipedia).

PARKAS forskergruppen i Lyon, Frankrike, på studietur siste dag (foto: NIKU).

PARKAS kom i møtet med mange aktører i regionen. Representanter i nasjonal- og regionalparker, i forvaltningen (DREAL, CAUE, conseil départemental), og i universitetsmiljøet (ENSAG, VetAgro Sup) ble intervjuet. PARKAS fikk da en helhetlig forståelse av hvordan forvaltningen fungerer, både når det gjelder styring og praksis, og hva det innebærer for nabokommunene og for innbyggere. Bønder, gjetere og produsenter i regionen, som jobber med (eller i) parkene, var også intervjuet. Dette bidro til en dyp innsikt om omgivelsene, praktiske handlinger og dagligdagse hendinger knyttet til verneområdene.

FORTELLINGER OM ... SAMFUNNET OG NATURVERN

I åpne samtaler og flere gående kvalitative intervjuer, skapte PARKAS rom for spennende fortolkninger av situasjonen og personlige fortellinger.

*Tur-intervju på vei til beite med **geiteflokk**en i Le Désert-en-Valjouffrey, og besøk på gården «**Ferme des bisons de l'Oisans**» i Bourg-d'Oisans, i Alpe (foto: NIKU).*

I en tidlig fortolkning av datamaterialet, virker det som om fjellbygdene i Frankrike har mange av de samme type utfordringene som de vi finner i Norge. Lokale meninger om forvaltningspolitikk, identitet og tilhørighet viser stridende tendenser. Avhengig av situasjonen parter befinner seg i på et bestemt sted til en bestemt tid, er forskjell på argumenter og vurderinger om vernepolitikken, og måten verneområder er forvaltet, svært stor. Spesielt i nasjonalparksammenheng, ser det ut som noen bønder opplever å ikke bli forstått og tatt hensyn til i forvaltningen. I tillegg virker forvaltningsdokumenter utilgjengelig og fjern for de fleste.

Til tross for tydelig konflikter, viser forvaltningsmyndigheter en vilje til å legge opp til mer demokrati og åpen dialog i forvaltningen. Nasjonalparker i Frankrike er opprettet på statens initiativ, men er bearbeidet i konsultasjonen med kommuner og aktører i territoriet; de gjennomgår jevne revisjoner og vurderinger. Regionalparker er ofte opprettet på lokalt initiativ, og kommuner og de offentlige institusjonene for interkommunalt samarbeid bearbeider en avtale som revideres også jevnlig.

Det ser ut som mye arbeid er også gjort av nasjonal- og regionalparks voktere (på fransk «gardes», på engelsk «rangers») for å øke formidling til (og med) innbyggere og forsterke den generelle kunnskapen om natur og vern; det tilbys spesialisert opplæring og kurs til innbyggere (bl.a. botanikk, geologi, mm.).

Allikevel virker bruk- og verneproblematikken som de er nokså parallelle saker.

Angående kulturarven, opplevde PARKAS det samme engasjementet blant de lokale bøndene i Frankrike som vi gjør i Norge. Folk er opptatt av å ta vare på kulturarven, de brenner for å ta vare på tradisjonene sine og utnytte de lokale ressursene. I Frankrike er ikke kulturminner nevnt som et separat tema, verken i regionalparker eller i nasjonalparker; det virker som om det er en mer integrert del av forvaltningen av verneområder enn det som vi opplever i Norge.

Restaureringen av vannmølle les Ségoins pågår i La Chalp en Valjouffrey, i Alpene (prosjekt fra Association pour la valorisation du Valjouffrey «Mémoire Battante»); prosjektet er finansiert av nasjonalpark midler (Foto: NIKU).

... «PETER OG ULVEN»ⁱ

I de franske Alpene er rovdyr, og særlig ulven, ofte diskutert; de siste årene har ulvepolitikken blitt et tema som engasjerer og splitter folkⁱⁱ. Mange har ulike relasjoner til og perspektiver på naturen, naturens bruk og ulvens plass. Fordelte forståelser og meninger om hva som er mest hensiktsmessig å gjøre kom frem i intervjuene, som tyder på at konfliktene forankres i hvordan man ser på naturen der ulven leverⁱⁱⁱ. Debatten har en tendens å være polarisert mellom nærings- og verneinteresser, mellom villmark og utmark (altså mellom vernet naturområde og produksjonslandskap), og dermed, mellom økosentriske og antroposentriske verdier^{iv}.

De ulike virkelighetskonstruksjonene virker på mange måter også nært knyttet til et sterkt mistro mot makt. Bønder føler seg sårbare og – noen – klandrer staten for manglende åpenhet og for å krenke deres bruksrettigheter.

Høyfjellbygdene i Alpene står ved et veiskille, med mange av de samme type utfordringene som de vi finner i Norge. Det ser ut som om beitebruken og driftsmåtene er i rask endring, særlig på grunn av den økende faren for ulveangrep mot beitedyr i utmark og fjell. DREAL og parkene samarbeider om å forebygge at fjellet tømmes for beitedyr, og om å yte bistand til saue-, storfe-, og geitebøndene, spesielt som økonomisk erstatning for tap til rovdyr, bruk av vokterhunder – store hunder kjent som «patous», i hovedsak Berger des Pyrénées hunderase (inkl. hundeopplæring), tilskudd for gjerder, og tilbud om gjeterhjelp (mobile gjeter) og provisoriske sommerhytter på fjellet.

SAMMENLIGNE INTERNASJONAL PRAKSIS

PARKAS studieturen til Frankrike var vellykket, og utbyttet ble stort. Ytterlig analysen av intervjuer med aktører fra forskjellige interessegrupper i Frankrike (fra stats- og regionalnivå til kommuner, ranger, grunneiere og gründere, samt forskere på universitet og høyskole) vil lage et godt grunnlag til å videre sammenligne forvaltningssystemer i store naturvernområder i hele Europa.

Dette kan på sikt munne ut i nye forskningsprosjekter og internasjonalt samarbeid om verneområder.

Besøk på arkitektthøyskole i Grenoble (ENSAG), med representanter fra **Atelier d'Architecture en Montagne** og **CAUE Isère**; Masterstudenter i arbeid (foto: NIKU).

ⁱ Peter og ulven (Opus 67) er et symfonisk dikt for barn, komponert av Sergej Prokofjev i 1936.

ⁱⁱ Til orientering, er ulven foreløpig ikke et kjent tema i Auvergne.

ⁱⁱⁱ For debatt i Skandinavia, se: Figari, Helene & Skogen, Ketil. 2011. "Social representations of the wolf". *Acta Sociologica* 54(4): 317-332. DOI: 10.1177/0001699311422090

^{iv} For norsk debatt, se: Krange, Olve. «Hva skal vi med ulv egentlig?» *Rovdyrbloggen*, 31. august 2018, <https://blogg.forskning.no/rovdyrbloggen/hva-skal-vi-med-ulv-egentlig/1229597>.

NIBIO

Projet financé par le Conseil de Recherche Norvégien (programme MILJØFORSK, 2018-2021)

